

Tomboy Üzerine Bir Gözden Geçirme: Kavramsal Analiz, Tarihsel Süreç ve Çeşitli Başlıklar Açısından İnceleme

A Review on Tomboy: Conceptual Analysis, Historical Process and Examination in Terms of Various Topics

Ezgi Özkan* Funda Ulutaş** Ümit Morsünbül***

Öz: Toplumsal cinsiyet rolleri açısından kadınlara yönelik çalışmalar literatürde yer alsada özellikle ülkemizde tomboy kavramı üzerine çok sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı gözlemlenmiştir. Doğuştan gelen cinsiyet özelliklerinin yanı sıra bireyler kendilerinden beklenen toplumsal cinsiyet rollerinin aksine feminen ya da maskülen tutum ve davranışlar gösterebilmekte, bu türden cinsiyet ifade tarzları çocuklarda da görülebilmektedir. Bunlardan biri olan ‘tomboy’ birçok ülkede kendine yer bulmuş olsa da yapılan çalışmalar toplumların tomboy bireylere yaklaşımına, kültüre ve dilin özelliklerine bağlı olarak kelimenin anlamında ve kapsamında tarihsel süreç içerisinde değişiklikler olduğunu ortaya koymuştur. Türkçeye ise ‘erkek fatma’ olarak giren kavram erkek çocukları gibi giyinen, onlar gibi davranan kız çocuklarına yönelik olarak kullanılmakta ve genellikle ergenliğe kadarki kısıtlı bir dönemi temsil etmektedir. Bu derleme çalışmasıyla birlikte tomboy kavramı merkeze alınmış olup Türkçe ve yabancı literatür taranarak çeşitli başlıklar halinde gözden geçirilmiştir. Özellikle feminist literatür incelenerek kadın çalışmaları ile Türk toplumunda tomboyluğun ele alınışı değerlendirilmiş; sanat, edebiyat, moda gibi çeşitli alanlara tomboy kavramının yansımaları araştırılmıştır.

Anahtar Kavramlar: Tomboy, Toplumsal Cinsiyet, Kadın, Feminizm, Maskülen.

Abstract: Although studies for women in terms of gender roles exist in literature, it has been observed that especially in our country very few studies were done on the “tomboy” concept. Besides their cis-gender characteristics, individuals exhibit feminine and masculine attitudes and behaviours contrary to their gender roles attributed to them, and these manners of gender expression can be seen among children. Although the concept exists in many countries, studies have suggested that in the historical process there were changes in the meanings and the scope of the word, which is based upon culture, language properties and societies’

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., ezgi.ozkann@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6354-5353

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., fundaoulutas231@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1611-278X

***Prof. Dr., Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., morsunbulumit@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0750-5015

attitudes towards tomboy individuals. -Turkish equivalent of tomboy as “erkek fatma” is used for the girls who get dressed and behave like boys, and generally represents a limited period of time until adolescence. With this compilation study, tomboy concept has been focused on, Turkish and foreign literatures have been reviewed and it has been analysed in various topics. Particularly, the feminist literature has been analysed, and women studies and the tomboyism in Turkish society have been evaluated; tomboy concept’s reflections on such fields as art, literature and fashion have been studied.

Keywords: Tomboy, Gender, Woman, Feminism, Masculine.

Summary

In a traditional sense, biological sex is classified as male and female in terms of reproductive systems. Nevertheless, when the various definitions of gender are examined, it is observed that people does not have only biological sex but also a gender definition which addresses physical characteristics with social and psychological aspects. Gender comprises values, beliefs, and socially determined roles and responsibilities of individuals. They may exhibit masculine, feminine, or androgynous behaviours regardless of their gender roles in addition to their innate gender characteristics. One of them is tomboy which represents girls who wear masculine clothing during their childhood, behave mannish, and like spending time with boys. Tomboyishness was associated with lesbianism once, afterwards, some certain studies revealed the points where they diverged from each other. Also, in her study, Elise (1999), observed that tomboyishness was abandoned with the start of puberty and the girls began to acquire the ‘female’ behaviours, of its mental and physical changes that the society recognized. Moreover, her studies put forward tomboyishness is commonly seen among lesbians, and does not have a periodical course while it is observed as a point of time, thereafter, abandoned for heterosexual girls. According to Harris (2005), the tomboy is an identity that women use to protect themselves from the negative effects of gender roles, and resist male domination. The tomboy is a process that allows free expression of emotions, thoughts, and activities for some women, whereas the others accept themselves as a tomboy from childhood to adulthood and define this identity as the centre of their feelings of self. Generally, masculine behaviours are replaced with feminine ones in puberty because of either social pressure or exploring of her own body for a girl. In other studies on gender development, there is an increase in gender flexibility in middle childhood compared to early childhood (Halim et al., 2011; Trautner et al., 2005). According to some studies, girls once again put themselves into harsh gender patterns after the middle childhood when they reach puberty (Galambos, Almeida & Petersen, 1990; Priess, Lindberg & Hyde, 2009). Therefore, it is considered that the Tomboy largely bursts in the middle of primary school years. According to Lonsdale, 6-7 year-old-girls have confidence crisis. It is also believed that being self-sacrificing and obedient, having the ability

to childbearing are less valuable comparing to male characteristics for the boys in the way of being much better than girls. Some girls at this age state that they want to be born as boys while majority of the boys depict that being a girl is not an advantage. For this reason, girls adopt the characteristics of boys and take the role of tomboys with the thought of being adorable for their parents. Besides it is also a way to camouflage the bodily developments at puberty (such as the growth of breasts and buttocks) (Padmi, 2018). Parental attitude has a great significance on Tomboy behaviour. The fact that the father is cold and passive, the mother's long-term depression or death can be effective in the adoption of the characteristics of the opposite sex. Especially girls can play a masculine role in completing the roles that the father lacks in the mother's illness or absence in the early stages of their lives. At the same time, the fact that they heard the adjectives like “strong” rather than “cute, beautiful, etc.” from their parents, playing more games with boys is effective in forming tomboy behaviours. In a study, masculine – tomboy behaviours are accepted by parents for a certain period of time for their girls in order to participate games without restrictions with the sense of that would end in adolescence (Morgan, 1998). While the concept of Tomboy had been characterized as naughty-aggressive boys in the 16th century, it has been used in its current meaning since the 17th century. Although the notions emerged 1840-1850 about women to be active in social life, the exact awareness started with the first wave feminism movement in the 19th century and shaped its current path with many developments and extensive factors through years. Particularly, its change has followed up very closely thanks to outstanding media — books, series, films, and songs in which Tomboy is especially emphasized. When the characteristics of the characters are examined, it stands out that they like to spend time with the boys, wear plenty of trousers and sweaters. Besides, they were often seen wearing caps and skateboarding and playing football on images. The appearance of Tomboy characters on various digital platforms, books, series, and movies, the ever-changing trends also inspired by the concept of tomboy. In that way, tomboyishness is perceived as a personal style and accepted by society like this way rather than being a resistance to gender norms. Tomboy, which is handled with its different aspects in foreign literature has limited written sources in Turkish Literature. The main focus of this study is the concept of Tomboy wherefore it is a subject frequently used in daily life and also discussed in the academic field. The main purpose of this review is to reveal in detail what the concept of Tomboy indicates. Tomboy is used as it is since there is not an exact equivalent for the concept in Turkish.

Giriş

Cinsiyet, kadın ve erkek arasındaki doğal, biyolojik farklılıklar olarak durağan bir kavram olarak algılanırken, cinsellik ise kültürel, toplumsal kabul ve beklentileri içermesi sebebiyle zaman içerisinde ve toplumdan topluma değişen bir yapıya sahiptir. Bütün toplumlarda doğuştan getirilen farklılıklar, cinsellik ve cinsiyet kültürel olarak yorumlanır ve değerlendirilir. Bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürü, değer ve inançlar sistemi kadın ve erkeğin görevleri, toplum içerisinde uygun görülen davranış ve hareketler, aile ve çocuk üzerine beklentileri ortaya koyan normları belirlemektedir (Günay & Bener, 2011).

Bireylerin kendini değerlendirmesinde cinsiyete özgü rol kalıpları önemli bir yer tutmaktadır. Çocukluk döneminden itibaren bireylerin kendini kabulü, kişiliğine ilişkin görüşleri beklentilere göre şekillenerek geleneksel örüntü içinde değişip gelişmektedir. İlk olarak Amerikalı feministler tarafından cinsiyete yönelik yaklaşımlar üzerine toplumsal normların belirleyici olması konusunda yapılan tartışmalar sonucu toplumsal cinsiyet kavramı ortaya atılmıştır (Annandale & Clark, 1996). Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeklerin beklentilerini, değerlerini, imajlarını, davranışlarını, inanç sistemlerini ve rollerini tanımlayan fikirlerin sosyal yapılanmasıdır. Toplumsal cinsiyet sadece kültürden etkilenmemekle birlikte bir toplumun kriz dönemlerinde (ekonomik sıkıntılar, savaş, göç, hastalık vb.) de farklılıklar gösterebilmektedir. Avusturalya'da savaşların ekonomi, sağlık, istihdam ve toplumsal cinsiyet normları üzerine etkilerinin incelendiği çalışmada; askerî gücün artırılması amacıyla kadınların askere alınmasının fiziksel yeterliliklerini ortaya koymaları, sahada hemşire, sağlık çalışanı olarak kilit bir rol üstlenmeleri ve savaş sırasında ülke ekonomisinde devamlılığın sağlanması için kadınların başta hizmet sektörü olmak üzere çeşitli meslek alanlarında maaş karşılığı işe girmesi ile savaş sonrasında toplumun yaklaşımında ve devlet politikalarında değişimler olduğu gözlenmiştir (Damousi & Lake, 1995).

Birey dünyaya geldiği andan itibaren toplumsal cinsiyet hakkındaki tüm sosyal yapılanmadan etkilenmektedir. Çocuk ilk olarak kadın ve erkek olgusunun ne demek olduğunu ailesinden öğrenmekte, bu ise cinsiyet kalıp yargılarının oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Çocukların cinsiyete özgü davranışlarının anne ve babanın toplumsal cinsiyete ve cinsiyet rollerine yönelik tutumlarından, aile yapısından, aile içerisinde rol dağılımı ve iş bölümü gibi faktörlerden etkilendiği, birçok anne ve babanın kız ve erkek çocuklarının cinsiyet rolüne uygun özellikler kazanmaları beklentisinde oldukları bilinmektedir. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarına yönelik davranış ve ilgilerinin çocuklarının cinsiyetine göre değiştiği ve bu durumun da çocukların toplumsal cinsiyet algısını etkilediği alan yazımında ifade edilmiştir (Yağan Güder & Güler Yıldız, 2016).

Tomboy Kavramı

Doğuştan gelen cinsiyet özelliklerinin yanı sıra bireyler, toplumsal cinsiyet rollerinin dışına çıkarak feminen ya da maskülen tutum ve davranışlar gösterebilmekte, bu cinsiyetler arası davranış biçimleri çocuklarda da görülebilmektedir. Bunlardan biri olan ‘tomboy’; erkeksi kıyafetler giyen, fiziksel anlamda çoğunlukla erkeklerle anılan alanlarda işleri yapan, daha çok erkek çocuklarıyla vakit geçirmeyi tercih edip, onlarla aktiviteler yapan kız çocukları için birçok kültürde kullanılan terimdir. Tomboy, cinsiyet ifadesi olarak karmaşıklığı ifade etmek ve kadınların erkekliği veya mesafeli kadınlığı benimsemesi için kullanılabilir (Craig & LaCroix, 2011). Yabancı literatürde farklı yönleriyle ele alınan Tomboy kavramı üzerine Türkçe literatürde çok sınırlı bir yazının olduğu görülmektedir. Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ve akademik alanda da üzerine konuşulan bir konu olması nedeniyle bu çalışmanın temel odağını tomboy kavramı oluşturmaktadır. Bu gözden geçirme çalışmasının temel amacı da tomboy kavramının gösterdiklerini ayrıntıları ile ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda bu gözden geçirme çalışmasında ilk olarak tomboy kavramının ne anlam ifade ettiği ve nasıl kullanıldığı incelenmiş ardından edebiyatta, sinemada, müzikte ve modada nasıl kullanıldığı ortaya konulmuştur. Son olarak da gelişimsel süreçler açısından Tomboyluk ve bu süreçlerde anne-baba tutumlarının etkileri tartışılmıştır. Tomboy kavramını Türkçede tam anlamıyla karşılayan bir kelime bulunmaması ve Türkiye’de yaygın kullanım şeklinin ‘Tomboy’ olması sebebiyle bu çalışmada kelime orijinal şekliyle kullanılmıştır.

İzleyen bölümde tomboy kavramının gösterdikleri ve tarihsel olarak nasıl kullanıldığı aktarılmaya çalışılacaktır.

Tarihsel Süreç İçerisinde Tomboy

Tarihsel süreç içerisinde ‘tomboy’ kavramı 1553 yılındaki Oxford İngilizce Sözlüğündeki ilk tanımına göre yaramaz, gürültücü ve atılgan erkek çocuklarını nitelendiren bir sıfat olarak kullanılırken 17. yüzyılda günümüzdeki anlamıyla kullanılmaya başlanmıştır. Başlangıçta genç erkekler için kullanılan terim zamanla anlam değiştirerek cesur, şamatacı ve asi kız çocukları için kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonra atılgan, cesaretli, erkek çocuğu gibi davranan, haşarı ve ele avuca sığmayan kız çocukları için kullanılan bir terim haline gelmiştir. Dünya üzerinde de tomboy isimlerle ifade edilirken anlam ve içerik bakımından farklılıklar gösterebildiği görülmüştür. Örnek olarak; ‘tomboy’ yerine, Afganistan’da ‘Bacha Posh’ terimleri kullanılmıştır. Antropolog Megan J. Sinnott ise Güneydoğu Asya’da özellikle Tayland’da yaptığı araştırmalar kapsamında toplumun erkeksi davranışlar gösteren kadınlar için ‘gayalaki-laki’ terimini kullandığını belirtmiştir (Fajardo, 2008). Japonya’da ise maskülen davranışlar sergilemeyen kadınlar için ‘otenba’ terimi

kullanılmaktadır. Bu terim 20. yüzyılın başlangıcına kadar asi, kadınsılıktan uzak cezalandırılması ve terbiye edilmesi gereken kızlar için kullanılırken Japon- Çin savaşı sırasında fiziksel kuvvet kızlarda pozitif bir özellik olarak kabul görmeye başlanmış, zihinsel ve fiziksel olarak kuvvetli kadınların kendileri gibi güçlü bireyler dünyaya getirerek vatana faydalı olacakları görüşü benimsendikten sonra otenba terimine daha ılımlı bir yaklaşım geliştirilmiştir (Fanasca, 2019).

Türkiye’ de ise tomboy kavramını tam anlamıyla karşılayan bir kelime olmamakla birlikte halk arasında en sık kullanılan kavram “erkek Fatma”dır. Erkek Fatma kavramı toplumda, kızların tipik bir erkek çocuğu gibi davranması, fiziksel güç gerektiren ve genellikle erkeklerin tercih ettiği çalışma alanlarında çalışması ve maskülen tarzda giyinmesi durumunda kullanılmaktadır.

1840-1850’ li yıllarda Birleşik Krallıkta köleliğin kaldırılmasıyla birlikte kadınların evde ve sosyal hayatta daha aktif olması gerektiği düşünülmüş, kısıtlayıcı kıyafetlerin değiştirilmesi, evlilik ve annelik için fiziksel ve psikolojik eğitimlerin gerektiği görüşleri ortaya atılmıştır. Zaman içerisinde hikâye ve romanlarda tomboy karakterler yer alırken asıl farkındalık 19. yüzyılda birinci dalga feminizm hareketi ile başlayıp ve 20. yüzyılın başlarında kadınların seçme ve seçilme hakkı kazanmasına yönelik hareketlerle daha belirgin hale gelmiştir. 1970’lerde kadınların başlatmış olduğu liberalizm hareketleri ile güçlü, bağımsız ve eşit haklara sahip kadınları temsil etmek amacıyla edebiyatta tomboy karakterlerin sayısının artmasıyla birlikte özellikle sinema ve reklam filmlerinde örgülü saçlarıyla kot pantolon ve spor ayakkabı giyen kız çocukları yer almaya başlamıştır (King, 2017).

Tomboy kavramına yönelik araştırma ve çalışmalarda cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet ifadelerine dönük kavramlar da yer almakta, çoğunlukla tomboy tutum ve davranışların lezbiyenlikle ilgisi incelenmektedir. Cinsiyet kimliği kişinin kendisini ait hissettiği, tanımladığı kimlik (kadın, erkek, trans, non-binary) iken; cinsel yönelim kişinin duygu ve davranış bakımından hangi cinsiyete çekim hissettiğini tanımlayan kavramları (heteroseksüel, homoseksüel, biseksüel vb.) ifade etmektedir. Kişinin duygu, tutum ve davranışlarını ifade etme biçimlerini, duruş, konuşma ve dış görünüşünü de içeren, zaman içerisinde toplumun yaklaşımı ve değer algısına göre değişiklik gösterebilen özelliklere toplumsal cinsiyet ifadeleri (feminen, maskülen, androjen) denmektedir. Tomboy kavramı ise özellikle lezbiyenlik ve maskülenlikle ilişkilendirilmektedir (Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, 2019).

Elise (1999), yaptığı çalışmada tomboyluğun ergenlik döneminin başlangıcıyla birlikte terk edildiğini, kız çocuklarının ruhsal ve bedensel değişimlerle birlikte toplumun beklediği ‘kadın’ davranışlarını edinmeye başladığını gözlemlemiştir. Yine yaptığı incelemelerde lezbiyenlerde tomboyluğun daha sık görüldüğü ve dönemselsel bir süreç olarak seyretmediği ancak heteroseksüel

kız çocuklarında bir dönem görülüp daha sonra terk edildiği sonucuna ulaşmıştır. Tomboylukla karıştırılabilen diğer bir kavram ise ‘Karşıt Giysicilik-Tra(ns)vestizm (Transvestism)’ olarak karşımıza çıkmaktadır. Karşıt giysicilik ya da transvestisizm kalıcı bir cinsiyet değişikliği talebi olmaksızın belirli bir süre karşı cins gibi giyinip davranmak olarak tanımlanmakta yurt dışında ‘crossdresser’ kavramına denk gelmektedir.

Kavram, zaman içerisinde anlam değişmesine uğramıştır. Başlangıçta cinsel yönelim ifadesi olarak lezbiyenlik, cinsiyet kimliği olarak transgender/transseksüel anlamlarını karşılamak üzere trans bireyler için kullanıldığı gözlemlenmiştir. Filipinlerde yapılan çalışmada tomboy kavramının toplumsal cinsiyet, cinsiyet kimliği ve cinsellik pratiklerini de kapsayacak bir şekilde; (1) lezbiyen (2) trans erkek ve/veya maskülen trans birey (3) kadın, erkek ve lezbiyen kavramlarının tamamen dışında üçüncü veya dördüncü cinsiyet anlamlarına karşılık olarak kullanıldığı bulunmuştur. Ayrıca tomboyların geçmişte çoğunlukla fakir, işçi sınıfı ya da işsiz, hizmet sektörünün alt kademelerinde çalışan bireylerden oluştuğuna, toplum içerisinde kabul oranlarının düşük olduğuna yapılan görüşmeler, yazılı basın ve yayım ile film incelemeleri sonucunda ulaşılmıştır (Fajardo, 2008).

Harris’e (2005) göre ise tomboy kimliği kadınların toplumsal cinsiyet rollerinin olumsuz etkilerinden korunmak için kullandığı bir kimliktir. Bazı erkek egemen toplumlarda erkek egemenliğine direniş olarak da görülmektedir. Bazı kadınlar kendilerini çocukluktan yetişkinliğe kadar tomboy olarak tanımlayarak bu kimliği benlik duygularının merkezi olarak tarif ederken bazı kadınlar için tomboy, kişiliğini, faaliyetlerini ve cinsiyet kimliğini genel olarak anlatmak için kullanılabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde tomboy, bir grup için toplum tarafından kadınlara atfedilen görev ve sorumlulukların reddedildiği ve cinsiyetin doğal bir yapı kabul edildiği, bir grup için ise çocukluğun geçici ve güvenli dönemi olarak görüldüğü, bazıları için de erkeklerin ayrıcalıklı olduğu alanlara kadınların güvenli ve korumalı erişmesini sağlayan davranış ve yaşayış biçimini tanımlayan kavramdır.

İzleyen bölümde Tomboy kavramının edebiyatta, sinemada, müzikte ve modada nasıl ele alındığı örneklerle aktarılmaya çalışılacaktır.

Kitaplarda Tomboy

Yirmi yıllık feminist çalışmaların sonucunda 19. yüzyıl ve erken 20. yüzyıl edebî eserlerinin birçoğunda toplumsal cinsiyet kavramları anlamlarına uygun olarak kullanılmaya başlanmış, kadın yazarların ve kadın kahramanların ele alındığı eserlerin sayısında artış görülmüş, tomboy karakterlere romanlarda yer vermeye başlanmıştır (Abate, 2008).

Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik yetişkinlerin ve ebeveynlerin tutumları çocuk edebiyatı literatüründe çeşitli hikâye, roman ve masallarda da kendini göstermektedir. Çocuk edebiyatında tomboy karakterlerin incelendiği tez çalışmasında çeşitli hikâyelerdeki tomboy karakterler ve bu karakterlerin gelişimi, feminen- maskülen tavırlar, toplumsal cinsiyet rollerine göre karakter gelişimi ve yan karakterlerin cinsiyet rollerine yaklaşımı dönem özellikleri ve kültür çerçevesinde ele alınmıştır. Louisa May Alcott'un kaleme aldığı Küçük Kadınlar serisinde Jo March'ın, Laura Ingalls'in yayımladığı Küçük Ev serisinde Laura'nın, Trixie Belden'in Gizem serisinde Trixie'nin, macerayı ve açık alanları seven, erkeklerle oyun oynamak isteyen, ev işlerinden kaçınan maskülen tavırlar sergileyen ve erkeksi kıyafetler giyen kız çocukları iken annenin model alınmasıyla ergenlikle birlikte toplumca onaylanan ve istenen genç kız ideale ulaşmasını ele almaktadır. Bunlara ek olarak yazar Tamora Pierce'in şövalye olmak isteyen iki kız çocuğunun başından geçenleri ele aldığı hikâyelerde tomboy karakterinden farklı olarak kadınların kimliklerini kabul ederek aktif, maceracı, kuvvetli, başarılı, güvenilir kahramanlar olabileceği vurgulanmıştır. Yapılan literatür taramasında tomboy karakter sayısının çok az olduğu, hikâye gelişimi içerisinde çoğunlukla karakterlerin toplum normlarına uygun bir biçimde ergenlikle birlikte değişim geçirip kabul edilen ve onaylanan feminen bir yapıya büründükleri, dışarıda geçirdikleri vaktin kısıtlanmasıyla beraber erkeklerle oynadıkları oyunları ve yapılan çeşitli aktiviteleri terk etmek zorunda bırakıldıkları, ev işlerinden sorumlu olan anne ve eş rollerini edindikleri görülmüştür (Ba, 2008).

Edebiyat dünyasında tomboy kadın kahramanların ele alınış biçimleriyle benzer şekilde, 1988 yılında Barbara Kingsolver tarafından yayımlanan 'The Bean Trees' romanında başkahraman Taylor Green de diğer tomboy karakterlerle benzer bir biçimde toplum normlarına uygun feminen davranışlar göstermeyi, evlilik ve aile kurmak için gerekli görülen eğitimleri reddetmektedir. Doğup büyüdüğü Kentucky bölgesinden uzaklaşarak evden ayrılmak ve tek başına seyahat etmek isteyen Taylor'ın çocukluk ve yetişkinlik arasındaki ikilemlerini, gelişimini ele alan romanda yazarın toplumsal statüye, ırk ve din farklılıklarına, cinsiyet eşitsizliklerine vurgu yaptığı görülmüştür. Burada da benzer şekilde kadın kahraman maceracı, sorgulayan, kendi bilgileri doğrultusunda karar veren özgür bir karakterdeyken fiziksel olarak, devamlı saçlarını toplayan, androjen vücut yapısına sahip bir kadın şeklinde tasarlanmıştır (Llacer, 2015).

Harper Lee'nin 1960 yılında yayımlanan ve kendisine Pulitzer ödülü kazandıran *Bülbülü Öldürmek* adlı kitabında yaşanan olayları anlatan Scout Finch adlı karakterinin de meraklı bir tomboy karakter olduğu görülmektedir. Karakter, bir erkek çocuğu gibi pantolon giyip maskülen davranışlar sergilediği için sürekli 'kız gibi' davranması konusunda ailesi tarafından uyarılmaktadır.

Jennifer Lynn Barnes tarafından kaleme alınan 'Raised by Wolves' isimli fantastik macera türündeki kitapta ana karakter olarak karşımıza tomboy özellikleri gösteren Bryn isimli genç bir kadın çıkmaktadır. Yazar karakter oluşum sürecinde kendi yaşantısını temel aldığı, evin tek kız çocuğu olarak ağabeyi ve arkadaşları ile vakit geçirmek ve onlar tarafından kabul edilebilmek için tomboy davranışlar sergilediğini belirtmiştir. Kendi çocukluk ve ergenlik döneminden esinlenerek oluşturduğu Bryn'ı devamlı saçlarını toplayan, maskülen ve sert davranışlar gösteren, koşmayı, fiziksel aktiviteler yapmayı seven aynı zamanda kavgalara karışan bir karakter olarak tasvir etmektedir (Barnes, 2011). Diğer serilerle benzer olarak bu seride de yazar, kadınların özgür bir biçimde erkeklerin arasına dahil olabilmeleri için tomboy davranışlar sergilemeleri gerektiğini vurgulamıştır.

1950-1960 Soğuk Savaş sonrası dönemde Amerika'da lezbiyen kurgu yayınlarında artış yaşanmış, yayınlarda tomboy karakterlere yer verildiği gözlenmiştir. Aile, iş, ahlak, cinsiyet ve kimlik temalarına ağırlık verilen bu dönemde genellikle erkek romancıların eserleri yayımlanmış, çoğunlukla 'gizli yaşam', 'olgunlaşmayla geçecek davranışlar', 'kötü son' vurgusu ile tomboyluk ele alınmıştır. Mark Twain'in yayımlanmış olduğu 'Hellfire Hotchkiss' isimli hikâyede ana karakterin hemcins bir aile yakının olmaması ve erkekleri örnek alması sonucu geçici olarak tomboy davranışlar sergilediği vurgusu yapılırken; In Ann Bannon' ın 'Odd Girl Out' romanında dönemin eserlerine benzer bir şekilde tomboyluğun çocuksu davranışlar ve anormal bir süreç olarak kaleme alındığı görülmüştür (Elliot, 1998).

Filmlerde ve Şarkılarda Tomboy

Tomboy kimliğine uzun yıllardan beri çeşitli filmlerde ve şarkılarda rastlanmıştır, bu kimlik zaman zaman tepki çekmesine rağmen oldukça ilgi görmüştür. Filmlerde genellikle tepkileri azaltmak amacıyla tomboy kavramı net bir şekilde seyirciye sunulmamakta, kavramı temsil eden davranış ve stillere yer verilmektedir.

Gerçek olaylara dayanan ve hikâyedeki karakterlerin isimlerinin aynı kaldığı Erkekler Ağlamaz (1999) filminde Teena Brandon adlı karakterin taşındığı kasabada kendisini erkek olarak tanıttığı ve erkek olduğunu ispat etme çabaları görülmektedir.

Aynı şekilde 2011 yılı Fransız yapımı Celine Sciamma yönetmenliğindeki Tomboy filmi 10 yaşındaki Laure'un kendisini Mickael olarak tanıtmayı, erkek elbiseleri giymesi ve erkek çocuklarla oynamasını ele almaktadır. Film içerisinde dönemin Fransız toplum normlarına uygun olarak tomboy karakterin ailesi tarafından keşfedilip kız çocuklarına uygun kıyafetler giymeye ve kendi ismini kullanmaya zorlanması yoluyla ailenin tepkisi de ele alınmıştır. Toplumun tomboy kavramını ele alışı üzerinde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine yönelik endişelerin yaşandığı ve

Laura'nın hayatına Mickael olarak devam edemeyeceği ve bunun uygun olmadığı vurgusunun yapıldığı gözlenmektedir. Yine filmde tomboyluğun bir süreç olabileceğinden ziyade transgender/transseksüellik ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Filmde transgender eğilimlerin erken çocuklukta başladığı üstü kapalı biçimde ifade edilmektedir. 2014 yılı içerisinde Fransa'da yaşanmış olan okullarda cinsiyet teorisinin öğretilmesine yönelik tartışmaların tomboyluğun, eşcinsellik ve LGBTI+ topluluklarla birlikte değerlendirilmesi kavrama önyargılı yaklaşımların devam ettiğinin ve 'Tomboy' filmiyle benzer biçimde anlam karmaşalarının devam ettiğinin bir göstergesi olabileceği değerlendirilmiştir (Vilchez, 2015). Phillips (2016) ise, yapmış olduğu karşılaştırmalı analizde "Erkekler Ağlamaz" ve "Tomboy" filminin sonunun biyolojik cinsiyete getirilmesine değinmiştir. Ayrıca iki filmin de tabuları yıkmanın oldukça güç olduğu bölgelerde işlenmesinin toplumsal cinsiyet normlarının değişimi açısından etkili ve cesur olduğunu ifade etmiştir.

George R. R. Martin'in epik fantezi serisi Buz ve Ateşin Şarkısı'ndan uyarlanmış olan Taht Oyunları (Game of Thrones) dizisinde ise Arya Stark karakteri tomboy olarak karşımıza çıkmıştır. Arya kız kardeşi Sansa'dan farklı olarak erkek çocuğu gibi giyinmekte, erkek kardeşleriyle ok atma yarışları yapmakta ve kılıç kullanmak için eğitim almaktadır. Annesinin ve kız kardeşinin tüm ısrarlarına rağmen dikiş dikme eğitimlerinden kaçmakta savaşçı olarak erkek kardeşleri tarafından kabul edilmek istemektedir. Seri süresince yolculuklarında kendini erkek çocuğu olarak tanıtmış, tomboy doğası dolayısıyla kendisine kız çocuğu ya da leydi olarak hitap edilmesinden ötürü huzursuzluk yaşadığı vurgulanmıştır ve güçlü bir kadın savaşçı olarak ailesinin intikamını almak için çeşitli eğitimlere katılmıştır (Mantoan & Brady, 2018).

Türk sinemasında ise "Erkek Fatma" (Palay, 1959) filminde başrolde oynayan Fatma Girik'in erkek kıyafetleri giyip erkek arkadaşlarıyla zaman geçirdiği görülmektedir. Diğer filmlerden farklı olarak bu filmde ana karakter biyolojik olarak erkek olmak istememektedir.

Alemin Kralı (Gündoğdu, 2011) adlı Türk dizisinde Birsu Demir'in canlandığı Oben karakteri, giyim tarzı, davranışları, konuşma tarzı, jest ve mimikleri ile maskülen bir tutum sergileyen, futbol oynamayı çok seven, okuldaki erkeklerle sık sık iddialaşan ve kavga edebilen tomboy bir karakterdir. Karakter, eğlenceli bir ailenin en küçük çocuğu ve kız kardeşlerine onlardan küçük olmasına rağmen akıl veren ve korumacı tavırla yaklaşan bir bireydir. 'Kocamın Ailesi' (Akdeniz, 2014) adlı dizide Seray Kaya'nın canlandığı, bahçıvan pantolon giyip kep takan aynı zamanda bir sanayide çalışan ve paten süren Miray karakteri tipik tomboy örneğidir. Miray dizide ailesinin haklarını koruyan, ablalarını korumak için erkeklerle sıklıkla tartışmaya giren, sivri dilli, sert mizaca sahip bir karakterken Fatih isimli gençle tanıştığında görünümünde

ve kıyafet tercihlerinde değişimler oluşmaya, her zaman topladığı saçlarını açarak makyaj yapmaya ve tomboy görüntüsünden uzaklaşmaya başlamıştır.

Türk yapımı ‘Sevda Çiçeği’ (Gündoğdu, 2006) dizisinde Yasemin Hadivent’in canlandığı Leyla karakterinin tomboy özellikleri gösterdiği görülmektedir. Anne ve babası olmayan, kardeşi ve babaannesi ile yaşayan ve ailenin sorumluluğunu üstlenmiş olan Leyla, iki yakın erkek arkadaşıyla birlikte sokaklarda tezgâh açıp satış yapan bir kişidir. Davranışlarında ve konuşmalarında maskülen tavırlar görülmekle birlikte bol bir kot pantolon giymekte ve kep takmaktadır. Aynı zamanda mahallede çocuklarla birlikte futbol oynamaktadır. Dizi karakteri biyolojik olarak cinsiyetini reddetmemekle birlikte burada ailenin baba figürü eksikliğini tamamlamaya çalıştığı ve bu yüzden tomboy özellikleri gösterdiği görülmektedir. İspanyol dizisi ‘Muñeca Brava (Vahşi Güzel)’da Natalia Oreiro’ nun canlandığı Milagros karakteri, “Sevda Çiçeği” dizisindeki Leyla karakteriyle oldukça benzer özellikler taşımaktadır. Milagros, manastırda doğup büyümüş yetim bir kız çocuğudur ve erkek çocuğu gibi görünmek için Cholito adını kullanmaktadır. Manastırdaki erkek çocuklarla futbol oynamakta ancak kız çocuğu olduğu için takıma alınmamaktadır. Bol pantolonlar giymesi, kep takması ve maskülen davranışları sebebiyle erkek çocuğu sanılmaktadır. Burada kendisini korumak ve savunmak amacıyla erkeksi davranışları benimsediği görülmektedir.

Tomboy kavramı, son yıllarda şarkılara da konu olmaktadır. Destiny Rogers’ın Tomboy adlı şarkısının klibinde maskülen bir giyim tarzı ile erkek çocuklarla kaykay sürdüğü görülmektedir. Şarkıda geçen “Ben ne yaparsam oğlum, tomboy gibi yapıyorum”, “Yaptığın şeyi yapıyorum evlat, tomboy gibi yapıyorum.” gibi cümleler de klibi desteklemektedir. Benzer bir şekilde Princess Nokia’nın Tomboy adlı klibinde ise yine Destiny Rogers’ın klibi gibi maskülen ve salaş giyimli genç kadınların futbol oynayıp kaykay sürdüğü sahnelere rastlanmaktadır. Kadın rap şarkıcısı Fiona Simone da tomboy etiketini benimsemekte ve müziğini, hiper-erkeklığın egemen olduğu bir müzik türünde (tomboyfresh.com, b.t.) “sözlü şekilde kapıları tekmelemek” için kullandığını ifade etmektedir.

Türk şarkıcılardan Emel Müftüoğlu’nun ‘Hovarda’ adlı klibinde şarkıcı, bol bir deri ceket, oldukça bol maskülen kıyafetler giyip kasket takan kısa saçlı bir tomboy olarak görülmektedir. Klipte araba tamiri ve temizliği işlerini yapan maddi durumu iyi olmayan bir tomboyu canlandırmakta aynı zamanda mahalledeki tüm erkeklerin ilgisini çeken, bakımlı ve oldukça feminen bir kadın olan komşusunu izlemekte onun gibi olmayı hayal etmektedir. Klibin sonunda maskülen kıyafetleri çıkartarak kazandığı para ile aldığı elbiseyi giyip makyaj yaparak tomboyluğu bırakıp hayatına feminen bir görünüme büründüğü görülmektedir.

Filmlerin ve kliplerin ortak özelliği tomboy bireylerin genellikle maskülen giyim tarzına ve daha çok erkeklerin ilgilendiği oyun ve sporlara vurgu yapılmasıdır. Karakterler, bol ve vücut şekillerini belli etmeyen kıyafetler giymekte, saçlarını ise kısa kullanmakta ya da kasket, kep gibi şapkalarla kamufle etmektedir. Aksesuar olarak zincirlerden faydalanmakla birlikte futbol oynama sahnelerine de oldukça fazla rastlanmaktadır. Şarkı sözleri incelendiğinde ise kadınlık kısıtlamalarına yapılan bir başkaldırı ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğine isyan edildiği görülmektedir.

Tomboy ve Moda

Tomboy kavramının kültürel ve sosyal görünürlüğünün uzun bir geçmişi olmasına rağmen kavram 16. yüzyılda belirgin hale gelmiştir. Özellikle son on yılda tomboy hakkında akademik söylem ve çıkan yayınların psikolojik alanda birçok yeni düşünceyi ortaya çıkarttığı iddia edilebilir. Zamanla duyulan tomboy kavramı modayı da etkilemiştir. Bu akım erkek çocuk gibi görünmeden nasıl erkek çocuk gibi giyileceğini anlatmaya çalışmaktadır. Tomboy kimliğini yalnızca moda stili olacak şekilde yeniden tanımlama çabası yetişkin kadınların maskülenliğini anlatmaya çalıştığı son girişimdir (Skerski, 2011).

Son 15 yılda özellikle Amerikan modacılar tarafından “no gender” uygulamasına geçilerek bireyleri ötekileştirmeyi önlemek amaçlanmıştır. Bu sayede tomboy kavramı bir moda akımına dönüşmüştür. Birçok moda dergisi ve blogları tomboy giyimi ve makyajları konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır. Skerski, 'tomboy chic' ifadesini kabaca bir oksimoron olarak adlandırmıştır. Moda endüstrisi her zaman feminen kadınlık ile ilişkilendirilmiş gibi görünmektedir ancak tomboylar daha önce hiç modaya uygun olarak görülmemiştir. Makalesinde Skerski, popüler yaşam tarzı dergilerinde ve moda bloglarında tomboy görünümünün metalaşmasına yol açan bazı örnekleri numaralandırmıştır. Bunların arasında özellikle İngiltere’de akım haline gelen “Tomboy Stili Nasıl Giyilir?” çalışmasına yer vermiştir. Buna göre Tomboy modasının vazgeçilmezi olarak sayılan yüksek belli bol pantolonlar, şalvarlar, bol ve salaş kazaklar, kısa saç, rugan ve maskülen ayakkabılar, kruvaze ceketler, kep, kasket ve kravatlarla bile kadınlar çekici ve kadınsı olabilmektedir. Heteroseksüellik açısından kadınsı görünümü arttırdığı düşünülen şalvar pantolonlar, salaş gömlek ve deri ceketlerle tamamlanarak androjen bir görünüm elde edildiği düşünülmüş ve ticari görüntüye dönüşmüştür. Öte yandan tomboy modası kadınların isyanının bir parçası olarak görülmekte ancak bu durum mevcut cinsiyet normlarına direniş olarak değil kişisel tarz olarak yansıtılmakta, toplumsal cinsiyet direnişi gardırop tercihlerine de dönüştürülmektedir (Skerski, 2011).

Özellikle Güney Kore olmak üzere Asya ülkelerindeki eğlence sektörünün cinsiyet ifade tarzlarına yaklaşımını inceleyen araştırmada, K-pop erkek idol gruplarında androjen kıyafetlere, saç ve makyaj tasarımlarına sahip olan ‘metroseksüel’ erkeklerin toplum tarafından kabulünün kolay olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak kadın idollerde beden algısı, zayıflık, kıyafet ve tutum alanlarında kısıtlamaların yanı sıra kadınlardan zayıf, korunmaya muhtaç, seksi ya da tatlı sıfatlarına uygun davranmalarının beklendiği bulunmuştur. Yine aynı çalışmada tomboyluğun temsilcisi olarak kabul edilen kadın idollerden Amber Liu’nun k-pop ana akımın aksine kısa saç, bol pantolonlar, sweatshirtler ve spor ayakkabılar ile sahne almasının, erkeklerle yarışmalara ve çeşitli spor faaliyetlerine katılmasının bir cinsel yönelim ifade etmediği sürece kabul gördüğü, çocuksu tutumunun ileride değişip olgunlaşarak feminen bir kadın görünümüne kavuşacağı inancına bağlı olarak tomboyluğun kabul gördüğü belirlenmiştir (Laforgia & Howard, 2017).

Yukarıda ele alınan konularda da tomboyluğun bir moda akımı, yenilik ya da geçici bir süreç olarak değerlendirildiğinde kabul edilebilirliğinin kolaylaştığı akıllara gelmekte ve konunun popüleritesinin artması sebebiyle tomboy olmayan birçok bireyin de özellikle moda akımından etkilenerek giyim tarzında değişiklik yaptığı görülmektedir. Tomboyluğun bu şekilde ses getirmesi farklı alanlarla sentezlenerek toplum karşısına çıkmaya devam edeceğinin mesajlarını verirken zamanla konu hakkında yapılacak çalışmaların artacağı düşüncesini akıllara getirmektedir.

Tomboy ve Gelişimsel Süreçler

Bazı araştırmalar tomboy kimliğinin erken ergenliğe kadar sürdüğünü, ergenlik öncesi çocukluk davranışlarında kız çocuklarının tomboy davranışlarını çocukluk kısıtlamaları adı altında rahatlıkla sergilediğini belirtmiştir (Brown & Gilligan, 1992; Burn, O’Neil & Hyde, 1991; Morgan, 1998; Nederend, 1996; Plumb & Cowan, 1984; Thorne, 1993). Bu şekilde tomboyların erkek çocuklarının sahip olduğu bütün ayrıcalıklardan faydalanmak yerine onların oyunlarını oynamak ve oyun alanlarını kullanmak gibi güvenliklerini tehlikeye atmayan belli başlı davranışları sergiledikleri görülmüştür. Bu araştırmalar bireylerde tomboyizm maksimum seviyede yapılımıştır. Cinsiyet gelişimi üzerine yapılan başka çalışmalarda, orta çocuklukta erken çocukluğa göre cinsiyet esnekliğinde bir artış olduğunu göstermektedir (Halim vd., 2011; Trautner vd., 2005). Çocuklar cinsiyet kalıp yargılarını orta çocuklukta daha az desteklemektedir (Ruble, Martin & Berenbaum, 2006). Orta çocukluktan sonra, bazı araştırmalara göre kızlar ergenliğe girdiklerinde kendilerini bir kez daha katı bir şekilde cinsiyet kalıplarına sokmaktadır (Galambos, Almeida & Petersen, 1990; Priess, Lindberg & Hyde, 2009). Bu nedenle, en büyük tomboyizm seviyelerinin ilkökul yıllarının ortasında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Tomboy kimliği, kız çocuklarına ve kadınlara cinsiyet ayrımı yapan ve kadınları reddeden alanlara korumalı erişim sağlamaktadır.

Tomboy birey bu sayede iş yerlerinde, bazı sportif faaliyetlerde, kumar gibi oyun alanlarında bulunabilmektedir. Yapılan çalışmada tomboy kız çocuklarının akranı olan diğer kız çocuklarına oranla daha öfkeli ve agresif tutumlar sergileyebileceği, bunda tercih edilen oyun türlerinin de etkisinin olabileceği sonucuna ulaşılmıştır (Balley, Berenbaum & Kortte, 2002). Bu yönüyle gelişimsel süreçleri içerisinde tomboyların sadece etkinlik, dış görünüş, arkadaş tercihi yönünden değil, duygusal süreçler bakımından da farklılık gösterebileceğine dikkat çekilmiştir.

Lonsdale (1995), çocukların toplumsal cinsiyet rolleri ve tutumları üzerine yaptığı çalışmasında kız çocuklarının değersizlik ve özgüvensizlik duygularını gidermek istediğini belirtmektedir. Lonsdale'e göre yaklaşık 6- 7 yaşlarında iken kız çocukları güven krizi yaşamaktadır. Erkeklerin kızlardan daha iyi olduğuna inanmalarının yanında fedakarlık, itaatkarlık ve çocuk yapma gibi özelliklerin erkek özelliklerinden daha az değerli olduğunu düşünebilmektedir (akt: Ahlqvist vd., 2013). Bu yaş döneminde kız çocuklarının bir kısmı erkek olarak doğmak istediğini belirtirken erkek çocukların büyük çoğunluğu kız olarak doğmaya tepki göstermektedir. Bu yüzden kız çocukları erkek özelliklerini benimseyerek ebeveynleri tarafından da sevimli bulduklarını düşündükleri tomboy rolünü üstlenmektedir. Bunun yanı sıra tomboy rolünü üstlenmek, ergenliğin getirmiş olduğu fiziksel gelişmeleri (Göğüslerin ve kalçanın büyümesi gibi) kamufle edebilmenin de bir yoludur (Padmi, 2018). Başka bir araştırmada ise sporda iyi olan tomboyların statü, popülerlik ve saygı kazandığı, aynı zamanda yeme bozukluklarının da daha az görüldüğü sonuçlarına ulaşılmıştır (Showfety, 2008).

Mohammed' in (2015) Cezayir' de karma sınıflarda beden eğitimi derslerinde tomboy öğrencileri ele aldığı araştırmasında ortaokulda eğitim görmekte olan 40 öğrenciyi (10 erkek, 30 kız) fiziksel testlere (aerobik dayanıklılık, bacak kuvveti, vücut-kitle indeksi) tabi tutarak gerçekleştirdiği çalışmasında tomboy kızların tomboy olmayanlara göre fiziksel aktivitelerde daha başarılı oldukları ve karma sınıfta beden eğitimi dersine katılmalarının öz saygılarını, öz güvenlerini, başarı ve saygı görme ihtiyaçlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Tomboy kız çocuklarıyla yapılan görüşmelerde kızların cinsiyet, cinsiyet farklılıkları, bedensel farklılıklar konusunda bilgi sahibi oldukları, kendilerini cinsiyet bakımından erken yaşlarda dahi erkek olarak tanımlamadıkları, aksine cinsiyetin kendi yetenekleri ve istekleri üzerinde bir etkisinin olamayacağı inancında oldukları görülmüş, okulda, sporda ve oyunlarda erkeklerden farklı olmadıklarını belirttikleri görülmüştür (Miller, 2013). Tomboy kızlar erkek arkadaşlarıyla cinsel olarak ilgileniyor gibi görülmemekte, sadece birlikte katıldıkları faaliyetlerin tadını çıkarmaktadırlar. Cinsel aktivitelerini sorgulamadan erkeklerle birlikte vakit geçirebilmekte

ve az sayıda kadınla veya tek başına oldukları durumlarda tomboy etiketini kullanarak kendini güvende hissetmektedir.

Ebeveyn Tutumları

Anne, baba ve evlenmemiş çocuktan oluşan aile, çekirdek aile olarak tanımlanmaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde geleneksel, ataerkil baba figürü ile edilgen anne ve çocuktan oluşan aileler toplum normlarına uygun kabul edilmekle birlikte, 20. yüzyılın sonlarında özellikle Batı dünyasında ‘alternatif’ aile modelleri de görülmeye başlanmıştır. Tek ebeveynli aileler, eşcinsel evlilikler, evlenmemiş ebeveynler, evlat edinme ve taşıyıcı anne aracılığıyla kurulan aileler Batı’daki alternatif ailelere örnek verilebilir. Aileler toplum değerlerinin, tarihinin, örf, adet, gelenek ve göreneklerin, değerlerin, uygun cinsiyet rollerinin yeni nesillere aktarılması için temel kabul edildiğinden heteroseksüel ailelerin devamlılığı önem arz etmektedir.

Tomboy davranışlarda ebeveyn tutumunun önemi büyüktür. Babanın soğuk ve pasif olması, annenin uzun süreli depresyon yaşaması veya ölümü kız çocuklarının karşı cinsin özelliklerini benimsemesinde etkili olabilmektedir. Özellikle kız çocukları yaşamlarının ilk dönemlerinde annenin hastalığı veya yokluğunda babanın eksik kaldığı rolleri tamamlamak için maskülen bir rol üstlenebilir. Aynı zamanda ebeveynlerinden ‘sevimli, güzel vb.’ yerine ‘güçlü’ gibi sıfatları daha fazla duymaları, erkek çocuklarla daha fazla oyun oynamaları tomboy davranışların oluşmasında etkili olmaktadır. Yapılan bir araştırmada kız çocuklarının maskülen– tomboy davranışlarının; kız çocukları için sınırlamalar olmadan oyuna katılmaları ve özgür hareket imkânı tanınmasının, ergenlikle birlikte sona ereceği inancıyla birlikte ebeveynler tarafından bir süre kabul edildiği sonucuna ulaşılmıştır (Morgan, 1998).

Sonuç

Bir dönem erkek gibi davranan kız çocuklarını aşağılamak ve incitmek için argo olarak kullanılan tomboy kavramının günümüze gelene kadar geçirdiği değişim, tomboy kavramı hakkında doğru bilinen yanlışlar ve sıklıkla karıştırılan kavramlar bu derleme çalışmasının yapılmasında etkili olmuştur. Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının henüz yıkılmamış olmasına karşın günümüzün değişen şartlarında kadınların kendilerini korumak, toplumsal ve kamusal alanda erkeklerle eşit haklara sahip olabilmek ve ifade özgürlüğüne sahip olabilmek adına maskülen tutum ve davranışlar sergilemek durumunda kalmaları da bu derlemenin yapılması fikrini güçlendirmiştir. Son dönemlerde adını daha sık duymaya başladığımız tomboy kavramının popülerliğinin artmasında hiç şüphesiz kitapların, film ve reklamların çoğunlukla da moda sektörünün etkisi olmuştur. Özellikle büyük kitleleri etkileyen ünlü tomboy bireyler veya ünlü kişilerin tomboyluğu yansıtan çalışmalar yapması kavramın ön yargılı toplumlar tarafından kabul

edilmesi ve anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Bu yüzden derleme çalışmasında tomboyluğun tanınmasında bahsedilen kavramların etkisine de yer verilmiştir.

Araştırmalar sonucunda dünyanın birçok yerinde tomboy bireylerin sayısının azınlıkta olmadığı ve kültürlerarası farklılıklar bulunmasına rağmen genel açıdan bakıldığında benzer yaşantılara sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Tomboylar ‘kız gibi’ olmayı reddetmekte ve kıyafetlerle kendisini kısıtlamamaktadır. Görünüş olarak az bakım gerektirirler de zaman zaman stratejik olarak kız çocuklarının giydiği süslü elbiseleri giyebilmektedir. Özellikle anne baskısı tomboyları kız gibi görünmeye zorlayabilmektedir (Holland & Harpin, 2015). Tomboy davranışlar kalıcı olabileceği gibi bireylerin büyük çoğunluğunda özellikle ergenlik dönemi olmak üzere belirli dönemlerde kaybolabilmektedir. Tomboy davranışlarının ergenlik dönemiyle birlikte azalması veya terk edilmesinde sosyal baskıların artmasının ve ergenlik ile birlikte cinselliğin daha fazla fark edilmesinin etkisi vardır (Carr 1998, Morgan 1998, Paechter 2010). Martin (1998) de çalışmasında tomboy davranışların kabul edilebilir olduğunu ve bu davranışların doğal bir şekilde ya da otomatik olarak durdurulacak bir süreç olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucu destekler nitelikte çalışma içerisinde ele alınan dizi ve kitap incelemelerinin ve Hollywood yapımı filmlerin birçoğunda yansıtıldığı gibi özellikle ilk dönemlerdeki tomboy içerikli yapıtlarda doğru olanın biyolojik cinsiyete uygun olarak kadınsı bir yapıya sahip olmak olduğu, tomboyları eğitmek üzerine bir tema işlendiği ya da ergenlikle beraber erkek baş kahramana yönelik duygular beslenmesiyle birlikte kadınlığın keşfedilmesine yönelik heteronormatif sonlu temaların işlendiği görülmüştür (Stahl, 2016).

Tomboy davranışlar, kız çocuklarının özgüvenini olumlu yönde etkileyerek birçok alanda kendisini cesurca ortaya koyabilmesine yardımcı olmaktadır. Özellikle futbol, basketbol gibi daha çok erkekler tarafından tercih edilen sporlarda başarı elde etmelerini ve erkeklerin tercih ettiği meslek gruplarında çalışıp başarılı olmalarını sağlamaktadır. Kıyafet seçiminde özgürlük tanımakta, sosyal hayatta, okulda ve iş ortamında kendilerini savunmalarında, haklarını aramalarında ve mücadele edebilmelerinde toplumsal kısıtlamaları ortadan kaldırabilmektedir. Bazı kız çocukları için erkek kardeşler tarafından dışlanmadan onlarla oyun oynamanın anahtarıdır. Birey tomboy davranışları sayesinde oyun arkadaşları tarafından terk edilmemiş ve aynı zamanda ebeveynlerinin bakımını ve ilgisini üzerine çekmeyi de sağlamış olacaktır. Özellikle kız çocuklarının babalarıyla daha çok vakit geçirebilmesine, ortak ilgi alanlarını paylaşmalarına ve baba-kız ebeveyn ilişkisinin gelişmesine katkıda bulunabilmektedir. Tam tersi bir sonuç olarak yapılan bir çalışmada İslami kurallara katı bir biçimde bağlı olan Türk bir ailenin lise çağındaki kızlarının tomboy görünümüne sahip olmasından dolayı endişe duydukları, din, gelenek ve görenekler çerçevesinde beklenen kadın rollerine uyum sağlamadığı için anne ile sorunlar

yaşanabildiğini ortaya konulmuştur (M. Doğan & S. Doğan, 2006). Bu çerçevede Türkiye’de tomboyluğa, tomboy kız çocuklarına ve ebeveyn ilişkilerine yönelik çalışmaların yapılması literatür için faydalı olacaktır.

Bosna Hersek ve Afganistan gibi ülkelerde başta kırsal kesimlerde olmak üzere birçok bölgede kadınlara erkek rollerinin benimsetildiğine dair araştırmalar yapılmış olmasına rağmen konuyla ilgili kısıtlı veriye ulaşılmaktadır. Ülkemizde tomboy bireyler üzerine henüz bir çalışma yapılmamış olması, yurt dışında yapılan çalışmaların sınırlılığı bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ülkemizde özellikle kırsal kesimlerde küçük yaşta sorumluluk almış kız çocuklarının olması, kadınların iş sektöründe yer edinebilmesi ve kariyer yapabilme çabası, kadınların kendisini güvende hissedebilmek için tomboy davranışlar gösterip kadınlığa mesafeli durması gibi durumların söz konusu olması tomboy üzerine ülkemizde çalışma yapılması gerektiğini göstermektedir. Özellikle ülkenin farklı bölge ve şehirlerinden tomboy bireylerle nitel çalışmalar yapılması literatüre büyük katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Abate, A. M. (2008). *Tomboys: A literary and cultural history*. Temple University Press.
- Ahlqvist, S., Halim, M. L., Faith, K. G., Leah, E. L., & Ruble, D. (2013). The potential benefits and risks of identifying as a tomboy: A social identity perspective. *Self and Identity*, (12)5, 563-581.
- Akdeniz, B. (Yapımcı). (2014-2015). *Kocanın Ailesi* [Televizyon Dizisi]. Mia Yapım.
- Aksu, S. (1995). *Hovarda* [Emel Müftüoğlu tarafından kaydedildi]. Ruhun Duymaz [Kaset]. Özer Plakçılık.
- Annandale, E., & Clark. J. (1996). ‘What is gender? Feminist theory and the sociology of human reproduction’. *Sociology on Health & Illness* 18(1): 17–44.
- Ba, C. M. C. (2008). *‘It’s stupid being a girl!’ The tomboy character in selected children’s series fiction*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Murdoch University.
- Balley, J. M., Berenbaum, S., & Kortte, K. B. (2002). Who are tomboys and why should we study them?. *Archives of Sexual Behavior*, 31(4), 333-341.
- Barnes, J. L., (2011). The worst tomboy ever. *The Alan Review*, 96-100.
- Benioff, D., & Weiss, D.B. (Yapımcı). (2011-2019). *Game of Thrones* [Taht Oyunları] [Televizyon Dizisi]. HBO.

- Brown, L. M., & Gilligan, C. (1992). *Meeting at the crossroads: women's psychology and girls' development*. Harvard University Press.
- Burn, S. M., O'Neil, K., & Nederend, S. (1996). Childhood tomboyism and adult androgyny. *Sex Roles, 34*, 419–428.
- Carr, L. C. (1998). Tomboy resistance and conformity: Agency in social psychological gender theory. *Gender and Society, (12)5*, 528-553.
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği. (2019). *Toplumsal Cinsiyet Kavramları*. <https://cinselsiddetlemucadele.org/toplumsal-cinsiyetkavramlari>.
- Craig, T. & La Croix, J. (2011). Tomboy as protective identity. *Journal of Lesbian Studies, 15(4)*, 450-465.
- Doğan M., & Doğan, S. (2006). Possible gender identity disorder in an extremely religious Muslim family. *Arch Sex Behav. (35)*. 645-646.
- Damoussi, J., & Lake, M. (1995). *Gender and war: Australians at war in the twentieth century*. Cambridge University Press.
- Elise, D. (1999). Tomboys and cowgirls: the girl's disidentification from the mother in: M. Rottnek (Ed.) *Sissies and Tomboys: gender nonconformity and homosexual childhood*. New York University Press.
- Elliot, M. (1998). When girls will be boys: 'Bad' endings and subversive middles in nineteenth century tomboy narratives and twentieth century lesbian pulp novels. *Legacy, 15(1)*, 92-97.
- Fajardo, K. (2008). Transportation: Translating Filipino and Filipino American tomboy masculinities through global migration and seafaring. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies, 14*:403-24.
- Fanasca, M. (2019). Crossdressing danso. Negotiating between stereotypical femininity and self-expression in patriarchal Japan. *Girlhood Studies, 12 (1)*, 33-48.
- Günay, G., & Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 15 (3)*, 157-171.
- Gündoğdu, A. (Yapımcı). (2011-2013). *Alemin Kralı*. [Televizyon dizisi]. Süreç Film.
- Halim, M. L., Dalmut, E., Greulich, F. K., Ahlqvist, S., Lurye, L. E., & Ruble, D. N. (2011). The role of athletics in the self-esteem of tomboys. *Child Development Research*, 1–9.
- Harris, A. (2005). *Gender as soft assembly (Relational Perspectives Book Series)*. Analytic.

- Holland, S., & Harpin, J. (2015). Who is the 'girly' girl? Tomboys, hyper-femininity and gender. *Journal of Gender Studies*, (24)3, 293-309.
- Jones, O. (2010). Tomboy tales: The rural, nature and the gender of childhood. *Gender, Place and Culture: A Journal of Feminist Geography*, (6)2, 117-136.
- Kaos GL Derneği. (2011). *Sözlük*. <http://www.kaosglderneği.org/belge.php?id=sozluk>.
- Kırhan, İ., & Gündoğdu, A. (Yapımcı). (2006). *Sevda Çiçeği* [Televizyon Dizisi]. Süreç Film.
- King, E. (2017, 5 Ocak). A short history of the tomboy. *The Atlantic*. <https://www.theatlantic.com/health/archive/2017/01/tomboy/512258>.
- Laforgia, P., & Howard, K. (2017). Amber Liu, K-pop tomboy. Reshaping femininity in mainstream k-pop. *Kritika Kultura* (29), 231.
- Lecouna, R., Estebanez, M. E., Franco, L., & Prudente, V. (Yapımcı). (1998-1999). *Muñeca Brava* [Vahşi Güzel][Televizyon Dizisi]. Telefe.
- Llacer, M. A. (2015) The tomboy goes west: An exploration of gender and race in Barbara Kingslover's *The Bean Trees*. *English and American Studies in Spain: New Developments and Trends*. 45-51.
- Mantoan, L., & Brady, S. (2018). *Vying for the iron throne: Essays on power, gender, death and performance in HBO's Game of Thrones*. McFarland & Company, Inc., Publishers.
- Miller, A. (2013). Am i normal? American vernacular psychology and tomboy body, 1900-1940. *Representations*, 122(1), 23-50.
- Mifsud, I., (2014). *Exposed women and the hidden visibility of male boddies*. Stone, A (Der.), The contested and the poetic: Gender and the body içinde (ss.15-24). Inter Disciplinary Press.
- Mohammed, Z. (2015). Effects of mixed classes lesson physical education and sport and its relationship with physical self- perception profile esteem tomboy gender identity attitude. *Pyrex Journal of Educational Research and Reviews*, 1 (7), 62-68.
- Morgan, B. L. (1998). A three generational study of tomboy behavior. *Sex Roles*, 39, 787-800.
- Nokia, P. (2016, 2 Mayıs). *Tomboy* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=AH-LyInSNYw>
- Paechter, C., & Clark, S. (2007). Who are tomboys and how do we recognize them?. *Women's Studies International Forum*, 30, 342-354.
- Palay, A. (Yönetmen). (1959). *Erkek Fatma* [Film]. Sistem Film.

- Peirce, K. (Yönetmen). (1999). *Boys Don't Cry* [Erkekler Ağlamaz][Film]. Fox.
- Phillips, J. (2016). Boys don't cry and tomboy : A comparative analysis. Horlacher, S (Der.), *Transgender and Intersex: Theoretical, Practical, and Artistic Perspectives* içinde (ss. 277-294). Palgra & Macmillan.
- Rogers, D. (2019, 28 Şubat). *Tomboy* [Video]. Erişim Linki: Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=BaOScwq_1Zs.
- Ruble, D. N., Martin, C. L., & Berenbaum, S. A. (2006). Gender development. In N. Eisenberg, W. Damon, & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of Child Psychology: Social, Emotional and Personality Development* (p. 858–932). John Wiley & Sons Inc.
- Sciamma, C. (Yönetmen). (2011). *Tomboy* [Erkek Fatma] [Film]. Arte France Cinema.
- Skerski, J. (2011). Tomboychic: re-fashioning gender rebellion. *Journal of Lesbian Studies*, 15(4), 466-479.
- Stahl, L. (2016). Chronic tomboys: Feminism, survival and paranoia in Jodie Foster's body of work. *The Red Velvet Light Trap*, 77.77, 50-68.
- Trautner, H. M., Ruble, D. N., Cyphers, L., Kirsten, B., Behrendt, R., & Hartmann, P. (2005). Rigidity and flexibility of gender stereotypes in childhood: Developmental or differential. *Infant and Child Development*, 14, 365–380.
- Vilchez, J. (2015). The controversy around tomboy: The aversion to gender theory in French education and culture. *KVJITYPA / CULTURE*, 12, 111- 120.
- Yağan Güder, S., & Güler Yıldız, T. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 424-446.